

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 251/2015 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen vanhustenhuollon hoitajamitoituksesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Hanna Halmeenpää /vihr ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 251/2015 vp:

*Kuinka voidaan taata jatkossa riittävät hoitajaresurssit jo valmiiksi haastavassa tilanteessa,
kuinka hallituksen toimenpiteiden jälkeen voidaan turvata vanhusten ihmisarvoinen kohtelu myös jatkossa ja
kuinka hallitus voi varmistaa myös raskasta ja matalapalkkaista työtä tekevän hoitohenkilökunnan työhyvinvoinnin tilanteessa, jossa tähän ammattiryhmään kohdistuu useita muitakin leikkauksia ja säästöpaineita?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Iäkkäille henkilöille annettavien palveluiden osalta henkilöstön mitoitusta on vuodesta 2001 ohjattu sosiaali- ja terveysministeriön ja Suomen Kuntaliiton yhdessä antamilla laatusuosituksilla. Henkilöstön määrästä iäkkäiden palveluissa ei ole säädetty yksityiskohtaisesti lailla.

Lain ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012) valmistelun yhteydessä päätettiin säilyttää henkilöstön määrää koskevat vähimmäismitoitussuositukset edelleen laatusuosituksessa. Laatusuositusten tarkoitus on ohjata palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta vastaavia tahoja toimimaan niin, että palvelut ovat laadukkaita ja vastaavat asiakaskunnan tarpeita. Laki (980/2012; 20 §) säättää siitä, että toimintayksikössä on oltava henkilöstö, jonka määrä ja tehtävä rakenne vastaavat asiakkaiden tarpeita ja turvaavat heille laadukkaat palvelut. Lain säädökset ovat ensisijaisia suositukseen nähden.

Hallitusohjelmassa on linjattu, että nykyistä Sosiaali- ja terveysministeriön ja Kuntaliiton 2013 julkaisemaa laatusuositusta hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi tarkistetaan siten, että tehostetussa palveluasumisessa ja vanhainkodeissa henkilöstön ehdoton vähimmäismäärä olisi 0,4-0,5 hoitotyöntekijää asiakasta kohden (nykyisin 0,5). Terveyskeskusten vuodeosastojen pitkäaikaishoidossa suositus säilyisi edelleen tasolla 0,6-0,7 hoitotyöntekijää asiakasta kohden.

0,4-0,5 hoitotyöntekijää asiakasta kohden on vähimmäismitoitustaso, joka on joissakin toimintayksiköissä riittävä riippuen asukkaiden toimintakyvystä. Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuksen mukaan yksiköissä, joissa mitoitusta oli suositusta (0,5) matalampi, myös asiakkaiden hoitoisuus oli pienempi.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 251/2015 vp

Henkilöstön työhyvinvoinnista huolehtiminen edellyttää hyvää johtamista, jolla varmistetaan, että toimintayksiköissä työ kohdistuu asiakaskunnan tarpeisiin vastaamisen kannalta oikein. Tällä hetkellä varsin suuri osa työajasta kohdentuu muuhun kuin välittömään asiakastyöhön. Tämä on erityisesti kotihoidossa keskeinen kehittämistä vaativa kokonaisuus, johon laatusuositus antaa ohjeistusta. Teknologiaa hyödyntämällä voidaan vaikuttaa henkilökunnan työajan kohdentamiseen. Esimerkiksi koneellinen lääkkeiden annosjakelu oli THL:n syksyllä 2014 tekemän selvityksen mukaan käytössä vain 30 prosentissa tehostetun palvelusasumisen yksiköitä ja 34 prosentissa vanhainkoteja, vaikka ko. toiminnon avulla on mahdollista merkittävästi vapauttaa hoitajien aikaa asiakastyöhön.

Mitoituksen väljentäminen on yksi osa iäkkäiden palveluja koskevassa kokonaisuudessa. Hallituksen lähtökohtana on iäkkäiden palvelujen rakenteen muuttaminen siten, että kotiin annettavat palvelut ovat ensisijaisia. Hallitusohjelman kärkihankkeessa kohdennetaan merkittävä resurssi iäkkäiden palvelujen kokonaisuuden ja rakenteen uudistamiseen sekä kotiin tuotavien palveluiden sisältöjen kehittämiseen. Lisäksi tehdään huomattavat määrärahakorotukset omais- ja perhehoidon lisäämiseen tavoitteena omais- ja perhehoitajien hyvinvoinnin turvaaminen sekä edellä mainittujen palvelujen, erityisesti perhehoidon vakiinnuttaminen iäkkäiden palvelurakenteen kiinteäksi osaksi.

Pidemmän aikavälin tavoitteena on iäkkäiden palvelujen integroitu kokonaisuus, jossa henkilöstön mitoituksen määrittäisivät asiakkaiden tarpeet ja henkilöstöä käytettäisiin joustavasti asiakkaiden tarpeiden mukaan. Asiakkaan integroitu palvelukokonaisuus helpottaa voimavarojen kohdentamista sekä vähentää päällekkäistä ja koordinoimatonta työtä. Kehittämistyöllä tavoitellaan palvelujärjestelmää, joka turvaa lisääntyvän asiakaskunnan tarpeet taloudellisesti kestäväällä tavalla myös tulevana vuosikymmeninä.

Helsingissä 5.11.2015

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula